

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 753/2017-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. decembra 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészároša (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Tiborom Šafárikom, advokátska kancelária, Štúrova 20, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 51/2012 (predtým sp. zn. 12 C 138/04) a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 70/08 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. februára 2016 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 51/2012

(predtým sp. zn. 12 C 138/04) a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 70/08.

2. Z obsahu sťažnosti vyplynulo:

«Ing. ██████████ je navrhovateľkou v spore s Ministerstvom zdravotníctva SR o náhradu škody, uplatňovanej z titulu nesprávneho úradného postupu podľa Zákona č. 58/1969 Zb.

Návrh na začatie konania podala 16.7.2004.

Prvostupňový súd na niekoľkých pojednávaniach vypočul účastníkov a súc už vopred rozhodnutý žalobu zamietnuť, vykonal formálne dokazovanie prostredníctvom dokladov a administratívneho spisu. Pri plnej zodpovednosti za svoje tvrdenie som toho názoru spolu so sťažovateľkou, že sudkyňa nedokázala vyvinúť úsilie, aby sa v nevyhnutnom rozsahu oboznámila s množstvom detailov, predstavujúcich „úradný postup“ ako spor rozhodujúcu otázku. V takmer absurdnej atmosfére pojednávani bol vyneseny po troch rokoch prvostupňový rozsudok - 7. novembra 2007.

Sťažovateľka sa odvolala.

Po dvoch rokoch - 17. júna 2009 odvolací súd napadnutý rozsudok potvrdzuje. V niektorých častiach sa odôvodnenie jeho rozsudku zreteľne rozchádza s faktami.

Sťažnosťou z 3.9.2009 sa Ing. ██████████ obracia na Ústavný súd, namietajúc porušenie jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a iných.

Ústavný súd v náleze III. ÚS 391/09 zo 7.1.2012 porušenie namietnutých základných práv skonštatoval. Zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie. Nález sa týkal merita sporu, pričom vytknutá bola zjavná jednostrannosť úvah a záverov všeobecných súdov.

Na to krajský súd zrušil prvostupňový rozsudok, takže o veci konal opäť okresný súd a opäť tá istá sudkyňa. Preto sa celkom prirodzene situácia zopakovala. A keďže nedostatočná erudícia sudcu nie je argumentom na jeho vylúčenie z prejednávania veci, námietky predpojatosti neboli úspešné. O opakovaní situácie hovorím preto, lebo ďalší postup ani v najmenšom nereagoval na obsah nálezu, ani na obsah zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu.

Keďže sudkyňa odmietala vypočuť manžela navrhovateľky ako svedka, hoci bol a je s vecou dokonale oboznámený, zvolili sme cestu prechodného zástupcu, aby na svoj prednes mohol aspoň čiastočne využiť svoju pozíciu. Výsledok pozitívny nebol, pretože pre postoj sudkyne bola z pojednávania iba zvada.

Po opätovnom prevzatí zastupovania a podaní odvolania odvolací súd konanie zastavil, pretože údajne odvolanie podala neoprávnená osoba, došlo k procesným nedorozumeniam, takže dovolanie, podané pre odňatie možnosti konať pred súdom, „dostalo“ vec pred Najvyšší súd, ten v konaní 2Cdo 168/2014 vyslovil porušenie príslušných ustanovení OSP a vec vrátil odvolaciemu súdu. A ten „koná“ dosiaľ.

Sťažovateľka uznáva, že spor je po právnej stránke mierne nad priemerom náročnosti. Avšak tvrdím, že iba zdanlivo - ak sa v príslušnom predpise (predpisoch) priam dokonale vyzná účastník, nie je akceptovateľné, aby ich neovládala sudkyňa. Opak nemôže tvrdiť, pretože ako zápisnice, tak rozsudky sú dôkazom, že matériu neovláda.

Pokiaľ ide o možný podiel sťažovateľky na vzniknutých zbytočných priedahoch, treba uviesť, že táto podávala sťažnosti vedeniu súdu, pričom niekedy bola úspešná, inokedy nie.

Ostáva posúdiť - predovšetkým vo svetle príslušnej judikatúry Ústavného súdu a ESLP - či okolnosti prípadu objektívne spolupôsobili pri vzniku zbytočných priedahov, alebo ich možno pričítať výlučne súdom.

S ohľadom na označenie všetkých inštancií, na úrovni ktorých je vec prejednávaná, odvolávam sa na to, že

a/ Ústavný súd vyslovil názor, že nerešpektovanie právneho názoru ÚS, vysloveného hoci aj v odôvodnení jeho predchádzajúceho nálezu, má vždy za následok aj porušenie práva na fair proces v jeho časovej dimenzii, lebo doba, o ktorú sa predlžuje súdne konanie v dôsledku prejednaní novej ústavnej sťažnosti, konkrétneho zásahu ÚS, ako aj nového prejednaní veci všeobecným súdom, je dobou, ktorú možno označiť za zbytočné priedahy, pričítateľné na vrub všeobecného súdu, resp. konkrétneho sudcu tohto súdu (I. ÚS 343/2010);

b/ ... konanie je poznačené zbytočnými priedahmi ako celok. Preto ÚS nepovažoval za potrebné bližšie určovať jednotlivé obdobia nečinnosti, resp. činnosti, ktoré ako zbytočné priedahy možno kvalifikovať (II. ÚS 67/02);

c/ ESLP vo veci A.R. s.r.o. vs. Slovenská republika, sťažnosť č. 13960/00 bod 38: „Súd neprijíma námietku vlády, že sťažovateľ mal podať pred Ústavným súdom samostatnú sťažnosť na každú časť konania, bod 35: sťažovatelia musia sformulovať ústavné sťažnosti spôsobom, ktorý umožňuje Ústavnému súdu preskúmať celkovú dĺžku konania (Oblúk proti SR, č. 69484/01, § 62)“.

Túto, v podstate najdôraznejšiu a v okolnostiach prípadu priliehavú argumentáciu Ústavný súd v predchádzajúcom konaní - III. ÚS 713/2014 bez zdôvodnenia neakceptoval. Pritom situácia v plnom rozsahu opodstatňovala odvolať sa naň. Dôvodne preto očakávam, že sa z rozhodnutia dozviem, či je alebo nie je vo veci akceptovateľné.

Spor trvá dvanásť rokov. Malo by byť pravidlom, že na túto skutočnosť by mal každý súd prihliadať pri určení poradia pri vybavovaní. Napriek uvedenému stanovisku ESLP každý súd uhýba zodpovednosti s poukazom na dátum, kedy uňho vec napadla. Pri takom stanovisku by nemohlo dôjsť k prietahom, ak by v primeraných lehotách spis cirkuloval po inštanciách hoci nespočetnekrát.

Sťažovateľka je frustrovaná rovnakým dielom zo spôsobu jednania sudkyne, v prvom prípade z nepochopiteľne plytkého prístupu odvolacieho súdu a v nemalej miere z ochranárskeho prístupu zodpovedných subjektov pri poukázaní na dokonale protiprávne konanie.

Sťažovateľka navrhuje priznanie finančného zadosťučinenia. V tejto súvislosti, za situácie kumulatívnej účasti oboch stupňov súdov, sa domnievam, že následok by mal znášať okresný súd ako zjavne „prioritný“ porušovateľ práva.

Opierajúc sa o „manuál“ ESLP, aplikovaný o.i. vo veci Apicella vs. Taliansko, ktorý doporučá priznať za rok trvania sporu (nie za čas zbytočných prietahov), ak sa s prietahmi objektívne koná, 1000 eur (najmenej) podľa povahy veci. Neprofesionálne konanie súdov v doterajšom priebehu s náznakmi zaujatosti navodzuje pocit beznádeje pri „súperení“ nie s protistranou, ale súdom.

Navrhujem, aby Ústavný súd v zmysle č. 127 Ústavy SR a príslušných ustanovení Zák. č. 38/1993 Z. z. v znení zmien vyniesol nález, ktorým

1./ Vysloví porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR v konaniach pred Okresným súdom Bratislava III č.k. 12C 51/2012 (predtým 12C 138/04) a Krajským súdom Bratislava 5Co 70/08

- 2./ *Prikáže Okresnému súdu Bratislava III konať vo veci bez zbytočných prieťahov*
- 3./ *Prizná sťažovateľke z titulu spravodlivého zadosťučinenia 10.000,- eur a*
- 4./ *Zaviaže Okresný súd Bratislava III na náhradu trov konania.»*

II.

3. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

4. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

5. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (porov. napr. I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09, IV. ÚS 35/02)

6. Z petitu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 51/2012 (predtým sp. zn. 12 C 138/04) a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 70/08.

7. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov...

8. Zo zapožičaného spisu ústavný súd zistil, že 16. júla 2004 bol okresnému súdu doručený návrh [REDAKOVANÉ] o náhradu škody „*uplatňovanej z titulu nesprávneho úradného postupu podľa Zákona č. 58/1969 Zb*“. Vec bola pôvodne vedená pod sp. zn. 12 C 138/04. Okresný súd žalobný návrh sťažovateľky rozsudkom č. k. 12 C 138/04-261 zo 7. novembra 2007 zamietol. Sťažovateľka podala proti uvedenému rozsudku odvolanie, avšak krajský súd rozsudkom č. k. 5 Co 70/08-298 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Rozsudok tak nadobudol právoplatnosť 22. júla 2009. Sťažovateľka podala proti uvedenému právoplatnému rozhodnutiu krajského súdu sťažnosť, pričom ústavný súd svojím nálezom č. k. III. ÚS 391/09-27 zo 17. januára 2012 napadnutý rozsudok krajského súdu č. k. 5 Co 70/08-298 zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Následne na to krajský súd uznesením č. k. 4 Co 72/2012-330 zo 16. mája 2012 rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil 24. mája 2012 na ďalšie konanie.

Okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 51/2012 opätovne rozhodol o žalobnom návrhu sťažovateľky rozsudkom č. k. 12 C 51/2012-372 z 13. februára 2013. Proti uvedenému rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, odvolací súd však jej odvolanie rozsudkom č. k. 5 Co 538/2015-434 z 13. júna 2017 potvrdil. Rozsudok okresného súdu č. k. 12 C 51/2012-372 z 13. februára 2013 v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 5 Co 538/2015-434 z 13. júna 2017 nadobudol právoplatnosť 2. augusta 2017.

9. K namietanému porušeniu čl. 48 ods. 2 ústavy postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 70/08

Z uvedeného prehľadu relevantných skutkových okolností vyplýva (pozri bod 8), že chronologicky prvým napadnutým konaním je v okolnostiach danej veci konanie krajského súdu sp. zn. 5 Co 70/08, ktoré bolo právoplatne skončené 22. júla 2009. V dôsledku nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 391/09-27 toto konanie krajského súdu bolo znovu „obživené“, avšak skončené bolo zrušujúcim uznesením krajského súdu č. k. 4 Co 72/2012-330 zo 16. mája 2012 a vrátením veci okresnému súdu 24. mája 2012.

Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde jednou z podmienok prijatia sťažnosti fyzickej osoby na konanie pred ústavným súdom je podanie sťažnosti v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť (pozri napr. I. ÚS 120/02, I. ÚS 124/04). Zákon o ústavnom súde neumožňuje zmeškanie tejto kogentnej lehoty odpustiť (napr. IV. ÚS 14/03).

Ústavný súd už rozhodol, že v kontexte § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je v zásade „iným zásahom“ pre počítanie lehoty pre včasnosť podania sťažnosti (I. ÚS 161/02, I. ÚS 6/03).

Lehota na podanie sťažnosti podľa čl. 127 ústavy začala v danej veci plynúť dňom, keď sa sťažovateľka „dozvedela“ o zbytočných prietáhoch, teda o „inom zásahu“ krajského

súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 70/08, ktoré konanie identifikovala v petite svojej sťažnosti. Keďže v napadnutom konaní krajský súd rozhodol uznesením č. k. 4 Co 72/2012-330 zo 16. mája 2012 a vrátením veci okresnému súdu 24. mája 2012, sťažovateľka sa o namietaných zbytočných priesťahoch mohla dozvedieť najneskôr v uvedený deň. Pretože predmetná sťažnosť bola podaná osobne na ústavnom súde v čase (29. februára 2016), keď už dávno uplynula lehota ustanovená v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde, ústavný súd sa už nemohol zaoberať opodstatnenosťou námietok uvedených v sťažnosti. Z uvedených dôvodov bolo potrebné sťažnosť v tejto časti posúdiť ako návrh podaný oneskorene.

Navyše, ústavný súd zdôrazňuje, že ako to z petitu sťažnosti vyplýva, sťažovateľka, kvalifikovane právne zastúpená, postup krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 538/2015 a postup krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 72/2012 vôbec nenapadla. Nenamieta, že by aj v týchto konaniach dochádzalo k porušeniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom krajského súdu, a to ani z dôvodu, aby bolo možné odvíjať lehotu „iného zásahu“ od týchto konaní.

10. K namietanému porušeniu čl. 48 ods. 2 ústavy postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 51/2012 (predtým sp. zn. 12 C 138/04)

Predmetné konanie sa na okresnom súde skončilo 13. februára 2013. Teda v čase podania sťažnosti ústavnému súdu (29. februára 2016) už netrvalo.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov je odstránenie stavu právnej neistoty. Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie označeného práva ešte trvalo (napr. I. ÚS 22/01, I. ÚS 77/02, I. ÚS 116/02). Ak v čase, keď došla sťažnosť ústavnému súdu, už nedochádza k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde) bez ohľadu na to, z akých dôvodov skončilo toto porušovanie (II. ÚS 139/02).

Zo zapožičaného súvisiaceho spisu vyplýva, že napadnuté konanie bolo na okresnom súde skončené 13. februára 2013. Sťažovateľka sa napriek tomu na ústavný súd obrátila so svojou sťažnosťou až podaním z 24. februára 2016, t. j. v čase, keď porušenie označeného základného práva na súde, ktorý označila za účastníka konania, už netrvalo a konanie o jej sťažnosti pred ústavným súdom nebolo spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (mutatis mutandis I. ÚS 6/03).

Vzhľadom na uvedené skutočnosti, a pretože sťažovateľka sa v predmetnej veci domáhala ochrany svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v čase, keď v označenom konaní pred okresným súdom namietané porušenie práva už netrvalo, a teda bola odstránená jej právna neistota, pripadalo do úvahy odmietnutie predmetnej ústavnej sťažnosti aj pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

11. Berúc do úvahy uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. decembra 2017